

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre — — — 3.—	Negyedévre — — — 3.60
Félévre — — — 6.—	Félévre — — — 7.—
Egész évre — — — 12.—	Egész évre — — — 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap.

Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség

Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28

Hirdetések petit számítással, díjazás szerinti.

Apró hirdetések ára: egy szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Bánffy beszélt.

Budapest, július 5.

Bánffy Dezső báró a képviselőház tegnapi ülésén mutatkozott be, mint ellenzéki vezér. És hogy röviden jellemezzük ez új szerepében, be kell ismernünk, hogy fellépése a mily szenzációs, épp oly pikáns is volt. Ezen egyébiránt nincs is egyébként csodálkozni való, mert hiszen azok az elvek, amelyeket tegnap hirdetett és hangoztatott, öröktől fogva élnek a nemzet szívében, sok kemény harcot vívtunk megvalósításukért. És hogy megvalósításuk még mindig nem sikerült, abban, úgy tetszik nekünk, nagyobb része volt és van kormányzó férfaink kishitőségének, hiperlojalitásának — a közel múltban Bánffy Dezsőnek is — sőt sok tekintetben gyávaságának, mint annak az Erőnek, melyről folytonosan azt hirdették és hirdetik ma is, hogy elháríthatatlan akadály a nemzeti vágyaink megtestesülésének.

Bánffy Dezső báró elég hosszú ideig állt az ország élén s mint ilyen egyike volt a király legmeghittebb és legbizalmasabb embereinek. Tehát elég alkalma és módja volt meggyőződést formálni arról, minő álláspontot foglal el a király nemzeti törekvéseinkkel szemben. És ime, ez a Bánffy br. tegnap nyíltan és félreérthetetlenül hirdeti, hogy igenis a nemzet törekvései megvalósíthatók a felség beleegyezésével, sőt egyenes hozzájárulásával. Ezzel az állításával tehát egy csapásra halomra dönti Tisza miniszterelnök ama sötét színezetű kijelentését, hogy e törekvések nemcsak hogy el nem érhetők, hanem az azokért folytatott küzdelem nyílt összeütközésre vezet a nemzet s király közt. Mi e tekintetben hajlandók vagyunk inkább a Bánffy báró nézetét a magunkévá tenni, mert hiszen mi semmi mást nem kérünk, semmi mást nem követelünk, mint azt, ami a törvényben biztosítva van részünkre. Már pedig az szinte felségsértés számba megy, olyasmit még csak feltételezni is a királyról, hogy az ellen gőrdítene akadályt, amit maga helyesnek, jónak ismerve el, szentesített. Azt azonban magunk is beismerjük, hogy «et modus in rebus», vagyis, hogy nem Hübele Balázs módjára kell a minden fekinetben kényes kérdéseket megoldani, hanem komoly mérlegelésével úgy a nemzet, mint a király érzékenységének s a viszonyoknak.

Ami a nemzetiségi és a gazdasági kérdések miként való megoldását illeti, ezekben is egyetértünk tegnap óta több tekintetben Bánffyval, annál is inkább, mert ezek megoldását majdnem ily módon hirdette és hirdeti évek óta e nemzet szeplőtlen jellemű vezére: gróf Apponyi Albert, aki mindössze is csak a végrehajtásban óhajt bizonyos fokozatot betartani.

Most már csak az a kérdés: komoly és őszinte-e mindaz az ígéret, amit Bánffy beszédében tett, vagy csak porhintés a nemzet szemébe? Ez

a kételkedésünk annál jogosabb, mert Bánffy akkor, amikor a hatalom polcán ült, ugyancsak eltérő elveket vallott most hirdetett elveitől. A példabeszéd pedig azt tartja: köteve higgy a rókakomának. Igaz, hogy Bánffy ma beismeri és szánja-bánja akkori bűneit, s azzal az elfogadhatónak látszó érveléssel igyekszik magát védeni, hogy akkor még nem tanulmányozta át úgy az ügyeket, mint pihenése alatt és hogy komoly megfontolás és érett tapasztalás vezette arra, hogy elveit olyképp változtassa meg, mint azt tette. Egyébiránt éppen nincs kizárva, hogy Bánffy a bibliai tékozló fiu példáját követi, aki visszatérvén az atyai házhoz, hasznosat igyekezett cselekedni. Bizony Bánffy is rettenetes sokat pazarolt el a nemzet erkölcsi és anyagi vagyonából, de ha őszintén megjavult s beáll a nemzet jogaiért harcolók táborába férfiasan küzdeni, akkor biztos lehet benne, hogy szívesen fogadják e sokat megtépett magyar társadalom. De ha csak ígér s esetleg hatalomra jutva, ismét a régi nótát fujja, legyen róla meggyőződve, hogy a nemzet felváltul haragja ismét úgy elsöpri, mint a hogyan már egyszer elsöpörte. Mi úgy az ország, mint Bánffy érdekében is őszintén kívánjuk, hogy a mostani hite mellett maradjon, azért harcoljon, mert annyi energiával, amennyi benne lakozik, még számos szolgálatokat tehet az országnak.

Igy lesz-e ez? Még a jövődő kérdése. Ebben a pillanatban azonban bizalmat előlegezni Bánffy Dezsőnek az ő politikai cselekedetei után, nem lehet. Legalább nekünk nem, akik államférfiainkban a legutóbbi évek sorozatán is annyiszor csalódtunk s akik közül ma a nemzet igazi politikai vezére gyanánt a maga hatalmas nemzeti érzésével csak egy áll előttünk: gróf Apponyi Albert.

Budapest, július 5.

A képviselőház július 6-án szerdán délután 10 órakor ülést tart, melynek napirendjére a költségvetés általános tárgyalásának folytatása van kitűzve. Holnaptól kezdve a Ház ülései két óra helyett már három óráig fognak tartani.

A miniszterelnök utazása. Gróf Tisza István miniszterelnök, aki szombaton rövid időre Gesztre utazott, ma, kedden reggel ismét Budapestre érkezett.

A katonai büntetőbírók nyelve. Brännből jelentik: Az ujesehek itteni lapja, a «Lidove Novipi» a következőket írja: A hadügyminiszter és gróf Tisza István miniszterelnök között megegyezés jött létre a katonai büntetőbírók nyelve dolgában. Gróf Tisza István tíz évi határidőt szabott arra, hogy elegendő számú magyarul beszélő hadbírókat alkalmazzanak és míhetyl ez meglesz, el fogják rendelni, hogy a katonai bíróságoknál alkalmazott tiszteknek is tudniok kell a magyar nyelvet, továbbá, hogy a magyar ezredeknél csakis magyar tisztet nevezzenek ki.

Az igazságügyminiszter kihallgatása. Plósz Sándor igazságügyminiszter a nyári hónapok alatt nem tart több általános kihallgatást.

Krónika.

Budapest, július 5

Báró Bánffy Dezső, a miniszterelnökből ellenzéki pártvezérré változott államférfiu tegnap megszólalt a képviselőházban. Beszédéről egyhangzóan konstataják, hogy az folyékonyabb volt, mint kormányelnök korában elhangzott felszólalásai. A beszéd hatásáról megállapítható, hogy az kellemetlen volt a kormánynak és pártjának s közelebb igyekezett hozni egymáshoz az ellenzéki pártokat. Akik azonban valami nagy eseményt vártak ebből a beszédből kidomborodni, azok kétségtelenül csalódtak. Bánffy a közte és Héderváry közti politikai viszony leplezése után csak olyan kijelentéseket kötött csokorba, melyek az ellenzék egy részének tetszését s így a lefelé való népszerűséget biztosították részére, sok dologról azonban, amelyek talán neki is kellemetlenek voltak, hallgatott. Gróf Tisza István — ellenzéki vélemények szerint szándékosan — nem hallgatta meg báró Bánffy Dezsőnek első ellenzéki felszólalását s még szombaton Gesztre utazott, ahonnan ma érkezett vissza a fővárosba.

Pártok véleménye Bánffy beszédéről.

A gróf Tisza Istvánhoz közel álló ujság, mely a szabadelvű pártnak a miniszterelnök közvetlen környezetéhez tartozó csoport véleményét is tolmácsolni szokta, kesernyész hangon ír báró Bánffy Dezső tegnapi felszólalásáról. Megdöbbenéssel szemléli, hogy miként fordul Bánffy önmaga az ellen a párt ellen, amelyben a cselekvő főszemély éppen maga volt. Bánffynak a saját multját kell izzé-porrá törnie, hogy új bálványának áldozhasson. Bánffy a horvát politikáról mondott elítélő kritikát, pedig ezt a politikát ő maga is éppen így csinálta. Így ír a gróf Tisza Istvánhoz közel álló ujság, mely Bánffynak a dinasztia és nemzetközi viszonyra vonatkozó felfogását nagyon sűrű homályba burkoltnak konstataja s általában Bánffy egész beszédét innen-onnan való harkodásnak tünteti föl, melynek vezérfonala a következetlenség.

Az ellenzéki pártok közül a függetlenségi Kossuth-pártban érdekes eseménynek tartják báró Bánffy Dezső felszólalását, amelynek főjelentőségét abban találják, hogy Bánffy legerélyesebben hangoztatta a magyar nemzeti politikának minden módon való érvényesülését. Bánffynak azt a kijelentését, hogy ő mint miniszterelnök is az önálló magyar vámtérületre való áttérhetést igyekezett előkészíteni, nem képesek összeegyeztetni azzal az ischli klauzulával, mely az önálló vámtérület alapjára való lépést szinte lehetlenné tette volna s melynek éppen Lukács László pénzügyminiszter és báró Bánffy Dezső akkori miniszterelnök volt az értelmi megszerkesztője. Hírlik, hogy e tekintetben legközelebb felvilágosítást is kérnek báró Bánffy Dezsőtől. A függetlenségi oldalon is különben sok következetlenséget látnak báró Bánffy Dezső tegnapi nyilatkozataiban. Nekik Bánffy tulságosan lojális, mert ők gyakorlatilag kivihetetlennek tartják azt az elméletet, hogy a dinasztiaival való egyetértésben nemzeti politikát lehetne követni, akár a gazdasági kérdésekben is.

A nemzeti párt tagjai konstatálják, hogy Bánffy mostani nyilatkozata tökéletesen ellentétben van azokkal a cselekedetekkel, melyeket mint miniszterelnök követett el éppen a nemzeti érdekek rovására úgy a politikai, mint a közgazdasági téren. Ilyen cselekvő mult után, a vezekelés dacára, kérdik, lehet-e bizalma a nemzetnek azokhoz az ígéretekhez, melyeket most Bánffy tesz, hogy azoknak érvényesítéséért küzdeni fog azok érvényesítése útjáról le nem térnie még akkor sem, ha újra a hatalom kezelését helyezné neki kilátásba?

A Szederkényi-Ugron-féle pártban nagyon megoszlának a vélemények Bánffy beszédéről. Az ellenzék körében is — a csekély számu új párt kivételével — általán az a vélemény, hogy Bánffy sok dologról hallgatott, amiről pedig nem lett volna szabad hallgatnia. Nem szólt a választások tisztaságáról, pedig érdekes lett volna megtudni, hogy vezekel-e azokért a visszaélésekért, melyeket éppen az ő kormányzata alatt a választások tisztasága ellen követtek el? Hallgatott a választói jog kiterjesztéséről, a parlamenti reformról. Amit a horvát kérdéssel mondot, azt általán helyeslik, de fölvetik, hogy mikor Horvátországban összetépték a magyar zászlót, akkor ezt a nemzeti jelvényt éppen maga Bánffy minősítette egy háromszinű szövetből összevarrt ruhadarabnak. Kétségtelenül érdekes, ahogy a néppárt organuma vélekedik báró Bánffy Dezsőnek mostani politikai szerepléséről. Ezt a véleményét egy hasonlatban fejezi ki, mely a következő:

«Harmadik Napoleonnak híres rendőrfőnöke volt Párisban, bizonyos Vidoq. Ez valamikor egy betörőbandának volt vezére. Megbánta azt a mesterséget, mely őt ellentétbe hozta a társadalommal és az állam összes törvényeivel s előbb-utóbb bizonyosan elítélték és börtönbe vetették volna. Tehát a tulajdonnak és rendnek órvé vált. Ügyesebb valamennyi rendőr kollégájánál s tehát főnöke lett mindazoknak, kik azelőtt őt üldözték és bizalmas tanácsosa a császárnak. Minek köszönhette ritka sikereit egyébként, mint hogy személyenkint ismerte a párisi betörő bandákat, azoknak szokásait és fogásait. Nem akarjuk e hasonlatból azt a következtetést levonni, hogy Bánffy Dezső legveszedelmesebb ellenfele a szabadelvű kormánypártnak.»

Pártszervekedések.

Érdekes, hogy az ország minden vidékéről érkeznek naponként hírek újabb pártszervekedésekről, mint hogyha már az új választások előestéjén állanának. Itt Budapesten, a II. választókerületben az új párt tartott a Corvin-terti vígadóban tegnap este kevés érdeklődés mellett s az érvényesülés reménye nélkül értekezetet, melyen báró Bánffy Dezső is megjelent.

Az alakuló nagygyűlésen Puky Gyula elnököt. A tisztikart így alakították meg: alelnökök lettek: Behringer István, Bogdány Lajos, dr. Kriszhaber Adolf, Kugler Jakab és Wirth Antal; ügyvezető alelnök dr. Kriszhaber Adolf, főtitkár dr. Fülöp György ügyvéd, titkár dr. Hermann Gyula ügyvéd, jegyzőktől Katma Oszkár, Kápolnay Gyula, Paul Antal választatták meg, a háznagy állásra pedig Szeghy János. Ezután 50 tagú választmányt alakítottak, majd pedig báró Bánffy Dezsőt hívták meg, aki pártja ismeretes programjait fejtegette ki azzal a tördással, hogy az udvartársnak olyatén rendezését kell követelni, hogy a második kerület is élvezze előnyeit. A megjelent választópolgárok nevében Haypal Benő ev. ref. lelkész választott Bánffynak és biztosította a polgárság ragaszkodását. Végezetül Hock János szónokolt. A gyűlést társasvacsora követte az Angol királynő-szállóban.

Ma este a budapesti II. kerület szabadelvű pártja tart impozáns értekezetet a budai vígadóban, melyre meghívják a kerület szeretett képviselőjét, Darányi Ignác volt földmívelési minisztert is.

A néppárt is élénk agitációt fejt ki a vidéken. Vasárnap a baksai kerületben, Dobronak községben Darányi Ferenc képviselő mondta el beszámolóját, akinek kíséretében ott volt Udvary Ferenc képviselő is.

Ércsiben Jankovich Béla tartotta meg beszámolóját, Trencsénben pedig az összes választókerületekben erősen szervezkedik a néppárt.

Szekszárdról jelentik: A paksi választókerületben a szabadelvű választópolgárok vezérem-

beri Madi Kovács S. Endre elnöklésével gyűlést tartottak és elhatározták, hogy a jövő képviselőválasztásra minden községben újra szervezkednek. A gyűlés alkalmából Tisza István gróf miniszterelnököt és Perczel házelnököt táviratban üdvözölték.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, július 5

Ritkán tapasztalható élénkség uralkodott ma már kora reggel a folyosókon és különösen a kormánypárt jelent meg szokatlan nagy számmal, mintha legalább is véget ért volna a költségvetés általános tárgyalásának vitája és már szavazásra került volna a sor. Pedig valóságos mesebeli sárkányhoz hasonlít a mostani állapot, mert amíg az ülés végén csupán egy szónok marad a másnapi vitához, már a következő nap elején megint öt-hatnak neve tündöklök a jegyzői táblákon.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, ő felsége személye körüli miniszter egy sarokba vonulva, szorgalmasan tanulmányozta a Ház tegnapi ülésének naplóját és Halász Zsiga, az ő hűséges hive örömtelten hirdeti jobbra-balra, hogy a mult kormányzat újabb pikáns részletei feltárására van kilátás, mert gróf Khuen reflektál Bánffy tegnapi beszédére. Alig ment ennek hire, már is feltűnt Bánffy Dezső a folyosón, de ma már nincs egyedül, mert pártja teljes számban kíséri vezérét. Egymás után érkeznek Eötvös Károly, Hock János és Györfly Gyula. A folyosó egy maliciózus látogatója nem is késik szokott csipős megjegyzéseivel és amint a legújabb vezért három hívével tanácskozva megpillantja, tréfálva fordul imígyen a minden hirre leső újságírók alakította környezetéhez:

— No holnap biztosan megjelenik a lapokban egy röpké híre: Az «Uj párt» ma délután értekezetet tartott a képviselőházban.

Pedig mindössze azt beszéltek meg, hogy a párt részt vegyen-e tovább is a költségvetés vitájában és ha igen, hát ki legyen a szónok? Egyelőre azonban határozatot nem hoztak, csak abban állapodtak meg, hogy Khuen mai beszédétől teszik függővé a további felszólalásokat.

Perczel Dezső elnök megnyitva az ülést, hangos derűtség kísérte az elnöki előterjesztést. Gabányi Miklós ugyanis, mikor Perczel Dezső kijelentette, hogy Hodossy Imre hatheti szabadságot kér a Háztól, közbekialtott:

— Akár hat évet is adunk az öreg urnak. Hodossynak és Neményinek, aki szintén nyaralni vágyódik, megadták a hat heti vakációt.

A költségvetéshez Molnár János, a néppárt agilis vezértagja szólott elsősorban. Temperamentumos felszólalásában erélyes bírálatot gyakorolt a Tisza-kabinet kormányzata és programja felett, amelyet a hét szűk esztendő természeténél is soványabbnak minősített. A néppárt helyeslése közepette jelentette ki, hogy ő él és hal az egyházpolitikai javaslatok revíziójáért és különösen a felekezeti különiséget kimondó törvény eltörlése érdekében indítandó akciót tartja első és legfontosabb szükségletnek, azon reményének adva kifejezést, hogy e tekintetben mindenki támogatni fogja, aki az erkölcsös élet alapfeltételének tartja a vallásos hitet. Hogy pedig szándékának komolyságát igazolja, mindjárt határozati javaslatot is nyújtott be, melyben a kormányt a felekezeti különiségre vonatkozó törvény visszavonására kéri utasítani.

Később azután a birtokpolitikával foglalkozott és fájdalmasan jegyezte meg, hogy a földbirtok ma már megszűnt stabil tőke lenni, hanem közönséges árucikké változtatta a mai liberális politika. Lelkesen szállt síkra a homestead érdekekben, mert azt a földbirtokosság áldásának tekinti. Sürgette a létminimum biztosítását célzó kormányintézkedéseket és a kisbirtoknak a jelzalogteherrel való mentesítését.

Háromnegyed egy órakor fejezte be Molnár János felszólalását, mikor az elnöki eszengetyű a folyosókon tartózkodókat gróf Khuen beszédjére hívta be. Akik azonban újabb szenzációt vártak, ugyancsak csalódtak, mert gróf Khuen ma inkább gunyos volt és tartózkodott a mult történeteinek

bővebb feszegetésétől. Az ellenzék gyakran naivitotta közbeszólásokkal félbe Khuen beszédjét és különösen akkor keletkezett nagyobb zaj, mikor gróf Khuen a Corpus Jurisra való hivatkozással védelmezte a horvát kormányban Bánffy által tegnap kifogásolt azon tényét, hogy hivatalos intézkedéseiben a horvát királyságot igyekezett kidomborítani.

Bánffy persze nem hagyhatta szó nélkül Khuen magyarázatát és újból élénken tiltakozott a horvát királyság létezése ellen.

A költségvetéshez a függetlenségi párt részéről Babó Mihály beszélt, aki beszédje elején szintén Khuen mai kijelentésével foglalkozott, ami Khuent újból két izbeni felszólalásra készítette, amelyek során magyarázgatta a kifogásolt kifejezéseit.

Az ülés végén egyszerű szavazással elfogadták Podmaniczky Frigyesnek az ülésnek három óráig való meghosszabbítására vonatkozó indítványát, úgy, hogy holnaptól kezdve már öt óra hosszat kell a honatyáknak az ország érdekében verejtékeznük.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése.

Elnök: Perczel Dezső.

Jegyzők: Hertelendy László, Szöls Pál, Sturman György.

Elnök az ülést megnyitja s a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után előterjeszti az irományokat és bejelenti, hogy Neményi Ambrus és Hodossy Imre egészségi okokból hat heti szabadságot kérnek.

Gabányi Miklós: Akár hat évet. (Derűtség.)

(A Ház a kért szabadságidőt megadja.)

Következik

a költségvetés

általános tárgyalása.

Molnár János: Bírálja a Tisza-kabinet programját, amelyet a hét szűk esztendő természeténél is soványabbnak tart, mert bár a takarékoskást jelölte meg egyik alapelvül, mégis az improduktív kiadások egy sorozatával terheli az államháztartást. A mai ugynevezett szabadelvűséggel foglalkozik, amelyet minden rossz kuforrásnak tart. A pogányságot jobbnak tartja mint a liberalizmust, amely a házaságot közönséges polgári bérszerződés nivójára alacsonyította le. Az egyházpolitikai javaslatok az erkölcsök ártalmára váltak és ezért az egyházpolitikai törvényeket meg kell változtatni. Különösen a felekezeti különiség káros hatása és határozati javaslatot is nyújt be annak eltörlése érdekében. A választási reformigérek nem elégítik ki őt és azt hiszi, leg helyesebb volna minden adófizetőt választói joggal felruházni. Beszéde továbbfolytatására szünetet kér.

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök az ülést újból megnyitja.

Molnár János folytatva beszédét, a kisbirtokos és a kisiparos anyagi helyzetével foglalkozik. A társadalom e két rétegének eladósodását nem lehet összetett kezekkel nézni és feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a kormány e tekintetben haladéktalanul intézkedjék. Felelőti, hogy e tárgyban ő már határozati javaslatot is nyújtott be, de még a mai napig sem volt annak fogantatja. A kormány iránt nem viseltetik bizalommal és a költségvetést nem szavazza meg. (Helyeslés a balközépen.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Örömeinek ad kifejezést, hogy Bánffy itt a Házban is megerősítette szólónak azon multkori kijelentését, hogy közöttük igen szívélyes volt a viszony. Ennek a viszonynak a melegségét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy 1896-ban egy szakkérdés elintézéséből kifolyólag szólót hivatalos minőségében tett intézkedéseért a magyar kormány, amelynek akkor Bánffy volt az elnöke, egy kiváló melegséggel megfogalmazott leiratban oly megtisztelő módon dicsérte meg, kiemelve, hogy akkor nem csak a horvát érdekeket védte meg, de a magyar államesszme érvényesülését is képviselte. Annál megdöbbentőbben hatott szölvára Bánffy tegnapi nyilatkozata, hogy ugyanazon időben neki, a horvát viszonyokat illetőleg saját külön felfogása volt, amely úgy látszik, ellentétben volt szóló felfogásával és nézeteivel és amely felfogását Bánffy a királyhoz benyújtott memorandumban is kifejezésre juttatta. Ha szóló akkor ismerte volna Bánffy gondolkodását, amelyet vele nem közölt (Gunyos derűtség a jobboldalon, zaj a baloldalon), igen szívesen leköszönt volna báni állásáról, csak hogy elősegítse Bánffy programjának érvényesülését. Nem hagyhatja szó nélkül Bánffy azon megjegyzését sem, mintha együttműködésük ideje alatt szóló oly tendenciákat szolgált volna, amelyek a magyar állam érdekei-

vel ellentétben állottak. Ezt visszautasítja már csak azért is, mert Bánffy a bán és a horvát autonóm kormány között különbséget tesz, holott szöveg teljesen azonosítja magát a horvát kormány ténykedésével és azokért a felelősséget ma is elvállalja. (Helyeslés jobbfelől.) Ha voltak is eltérések a két kormány között, sohasem kulminált azok tendenciája abban, mintha megengedte volna a két állam közötti kapcsolat lazítását. Mindig arra törekedett, hogy első sorban a magyar állam közösségének gondolata és csak azután a horvát autonómiának érdeke érvényesüljön. Felemlítette Bánffy azt is, hogy a horvát kormány egy külön királyságnak a képét akarta ki-domborítani azáltal, hogy Horvát-Szlavonországot címzésében olyan kifejezéseket használt volna, amelyek a törvényes állapothoz nem feleltek meg. Erre nézve megjegyzi, hogy ezen történelmi címzés forrását a Corpus Juris-ban is meg lehet találni a XIII. századtól egészen 48-ig. Minthogy pedig a 68-iki törvények a jogfolytonosság elvén épültek fel, csak természetes, hogy ezen közjogi vonatkozás átment a 48-iki törvényekből a 68-iki kiegyezési törvényekbe is. (Nagy zaj és ellentmondás a szélbalon.)

Zboray Miklós: Horvát királyság! Ezt tüzzék a galaci levél mellé. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbalon: Miért nem tapsolnak a horvát királyság proklamálásának.)

Szederkényi Nándor: Ilyen nincs a Corpus Jurisban.

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Nem akar közjogi fejtegetésekbe bocsátkozni, csak konstatálja, hogy a Corpus Jurisban ez benn van.

Olay Lajos: Több joga van Horvátországnak, mint a magyar királyságnak. (Nagy zaj.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Majd citálni fogja a Corpus Juris alkalomadtán és akkor belátják majd az ellenzékiek, hogy neki volt igaza. A politika nem tartozik ressortjához, mert ennek irányítására a miniszterelnök van hivatva. Mégis megjegyzi, hogy egy igazi politikusnak nem szabad megfelekednie arról, hogy senki sem csálhatatlan és ezt hangsúlyozza. annál inkább, mert Bánffy bebizonyította, hogy vagy a múltban vagy ma nem csálhatatlan. (Derűtlenség a jobboldalon.) A másik pedig az, hogy senki se tartsa magát másnál magyarabbnak, mert az mindig csak más magyar ember rovására megy. Mert hiszi, hogy nem elég, ha valaki magát csak magyar embernek vallja, hanem úgy is járjon el. Ezzel ellenkező politika mindig Magyarország rovására ment.

Végül örömmel konstatálja, hogy ha közte és Bánffy között voltak is ellentétek a múltban, a személyes kapcsolat nem lazult és a jövőben is így fog maradni. Politikai szempontból nem helyes, hogy a múlt ellentéteit utólagosan fessegetik, mert erre sem ok nincs, sem pedig ennek célja sincsen, annál kevésbé, mert ő legalább sajnos konstatálja, miszerint a jelen kecséget azzal, hogy anyag az ellentétekre nem fog hiányozni a jövőben sem. (Helyeslés a jobboldalon.)

Bánffy Dezső: Igazat ad Hédervárynak, hogy nem volt okos és célszerű a múlt eseményeivel foglalkozni, de ebben ő ártatlan, mert Polónyi hozta fel és Héderváry reagált erre, sőt éppen ő mondta, hogy ezt a kérdést csak szóló tisztázhatja itt a Házban és miután felmerült a kérdés, előre ki sem térhetett. Elismeri, hogy senki sem csálhatatlan és az idők során úgy Khuen, mint szóló meggyőződhet arról, hogy hibáztak, de ezt be is kell ismerni. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Egyben azonban nem csaldott szóló és ez az, hogy amint Horvát-Szlavon-Dalmátországnak nincsenek, Horvát-Szlavon-Dalmát királyság sem létezik. Lehetséges, hogy a corpus jurisban ily ily kifejezések vannak, de a mai tényleges állapotot föntartó 68. évi XXX. magyar és 68. I. törvények egyaránt csak Horvát-Szlavon-Dalmátországnak a királyságról beszél, de királyságról semmit sem tud. (Zajos helyeslés a bal és szélbalon.) Ujból felemlíti a zágrábi királylátogatáskor észlelt magyarellenes érzelmeit megnyilvánulását, amelyért ma sem a bán, hanem a közszellemet hibáztatja. Tény az is, hogy Zágrábban nem a magyar, hanem a horvát királyt éltették és ezen észleletei érlelték meg szólóban a királyhoz benyújtott emlékiratban foglalt reformok szükségét. Nem vádolta Khuent, hogy célzatosan foglalt volna az államközösség ellen állást, de a tények mégis azt bizonyítják, hogy az ő működése Horvátországnak a magyar állammal való közösséget nem biztosította eléggé. Kérje el Khuen a mostani kormányelnöktől az akkori memorandum fogalmazványát és abból meggyőződhetik, hogy szólót annak elkészítésénél nem vezette más, minthogy a királyt tájékoztassa arról, hogy a horvát viszonyok még sok kívánivalót hagynak hátra a tekintetben, hogy a törvényvel biztosított állami közösség ténynyé is váljék. (Elénk helyeslés a bal és szélsőbalon.)

Babó Mihály: Kemény, elitelő szavakban bírálja Khuen előbbi kijelentéseit és Deák Ferenc jogfolyto-

nossági elméletével bizonyítja, hogy horvát királyságról szó sem lehet.

Khuen-Héderváry Károly: Nem is mondtam azt. (Ellentmondás a bal és szélbalon.)

Babó Mihály: A miniszter eképpen hivatkozott és azt szó nélkül hagyni nem lehet. Majd hosszasan fejtegeti a kormány hibás felfogását a 99. évi XXX. törvényekről illetőleg és annak kijátszását törvénytelennek tekinti, amelyért a kormány vád alá helyezést érdemel. Nincs bizalommal a kormány iránt és a költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Khuen-Héderváry Károly: Felolvassa a Corpus jurisnak a horvát királyságra vonatkozó határozmányait, de hangsúlyozza egyúttal, hogy az 1868. évi XXX. törvények 66. szakasza, amely a pénzverésre vonatkozik, szintén tartalmazza a horvát stb. királyságok kifejezést. Különben ő nem mondotta, hogy létezik horvát királyság, csak területi érdekek védelmi szempontjából hozta ezt fel.

Babó Mihály: Örül a miniszter ezen kijelentésének, mert ez által elismerte, hogy előbb tévedett.

Khuen-Héderváry Károly: Előbb tévedett és most is azt vallja, amit előbb.

Elnök a vitát félbeszakítja. Következik Podmaniczky Frigyesnek a Ház tárgyalási idejének egy órával leendő meghosszabbítását célzó indítványa feletti szavazás, melynek során a Ház többsége az indítványt elfogadja. Megállapítja a holnapi ülés napirendjét és az ülést 2 órakor berekeszti.

Egyetemes tanítógyűlés.

Budapest, július 5.

A Horánszky-utcai főreáliskola tantermeiben, szakosztályokra oszva, folytatta ma reggel tanácskozási a hatodik egyetemes tanítógyűlés.

Az egyes szakosztályok tevékenységéről a következőkben számolunk be:

A közegészségi szakosztályban rendkívül érdekes előadást tartott dr. Kuthy Dezső egyetemi magántanár, az Erzsébet-szanatorium igazgató-őorvosa. A tanítók és a tuberkulózis elleni küzdelem című előadásában számos színes táblán és térképen mutatta be a gümőkór nagymérvű pusztításait hazánkban, azután áttért az iskola, főképp a népiskola szerepére a védelmi küzdelemben.

Világosíták fel már a gyermeket arról, mondotta, hogy van egy nagy betegség, a hervadás kórja, melybe sok-sok ezer ember beleesik évente azért, mert embertársai szanaszét köpködnek uton-utfélen s a tisztaságot nem ápolják kellőképpen. Ilyetén céltudatos buzgó munkával a magyar tanítóik végtelen hasznos munkát fog teljesíteni s kiveendő dicsőséges részét abból a küzdelemből, amely ma a gümőkór leküzdésére világszerte és hazánkban is folyik.

A pedagógiai szakosztály ülésén Sinkó Endre (Sopron) azt a kérdést fejtegette, vajon megvan-e a házatlan tanulmányi kapcsolat, a kellő átmenet a nép- és a középiskola között. Nézete szerint nincsen. Mert a népiskolából felvett tanulóknál nincs meg az előkészítettség egyöntetűsége, a középiskola pedig a felvett anyag egyöntetűsége nem fordít gondot. Utána Benedek Vince (Győr) tartott előadást, amelyben azt kívánja, hogy az iskolai szorgalomidő nemcsak a városban, hanem falun is teljes 10 hónapig tartson, a népiskola és a középiskola alsó osztályaiban a tanítás módszere egyenlő legyen, az egyes tantárgyakban használt műszavak a nép- és a középiskolában ugyanazok legyenek.

Peres Sándor (Budapest) a család és az iskola kapcsolatáról értekezett. Előadásában azt fejtegette, hogy az iskola a családi nevelést nem pótolja, csak kiegészíti. Család és iskola a nevelésben egymásra van utalva; az iskola csakis nevelő-, a család inkább az egyéni és társadalmi életet fenntartó intézmény. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban Végő István (Vámosladány) azt óhajtja, hogy a kisdédovási és népiskolai törvény minden vonalon feltétlenül végrehajtható és hogy felélenkint szülői és tanítói közös értekezletek tartassanak, amelyekben a családi és iskolai nevelés gyakorlati alkalmazása, összekapcsolása megbeszélhető legyen.

Gorzó Dénesné (Budapest) a leányegyesületek szervezését követeli. **Hegedűs Leona** azt, hogy e leányegyesületek inkább családi jellegű összejövetelek legyenek és a házi nevelés, a szivmívelés és kedélyképzés szolgálatában álljanak.

Az utolsó előadó ebben a szakosztályban **Dorog-sághy Dénesné** volt, aki a leányok házas neveléséről értekezett. Nézete szerint a házasság erényeinek csiráit korán, már a kisdédovásban kell elvetni a leányok lelkében. E tekintetben szükséges, hogy az olvasókönyvek tartalmazzanak valamit a főzés, varrás, takarítás, mosás, kisgyermek-gondozás, takarosság és az egyszerű élet szükségességéről, az azokhoz való értés mérhetlen hasznáról és egy-két eljárás módjáról.

A szociálpedagógiai szakosztályban **Egri Tóth Kálmán** (Budapest) a gyermekvédelemről értekezett. A gyermek testi és erkölcsi védelme érdekében igen sok a követelni való úgy a család, mint az iskola részéről. A család részéről például azt kívánja az előadó, hogy a tanköteles kor ideje alatt a szülő felelős legyen a gyermek erkölcsös magaviseletéért s amelyek szülő hanyagul teljesíti ebbeli kötelességét, azt a hatóság pénzbírsággal, esetleg elzárással sújtja.

A kisdédovások szakosztálya dr. **Hagara Viktor** főispán elnöklete alatt tartotta meg ülését. Miután az elnök a megnyitó beszédében utalt arra, hogy az emberszeretet mily nemes érzés, az egyetlen, amely az embert a büntől visszatartja, **Sztepankó Albert** tartott előadást a gyermekmegfigyelésről. Előadásához érdekes megjegyzéseket fűzött **Ember János**. Ezután **Fábián Irma** értekezett a család, az ovoda és iskola összekapcsolásáról.

A magyar katolikus tanítók orsz. bizottsága is ma délelőtt tartotta meg a közgyűlését, dr. **Steinberger Ferenc** szemináriumi kormányzó egyházi és lovag **Ember Károly** világi elnök vezetése mellett. A gyűlés előtt a VIII. kerületi **Jézus Szent Szíve** templomában szentmise volt, amelyet dr. **Steinberger Ferenc** mondott.

A felekezeti és közszégi tanítók igen sok sérelmet tapasztaltak az új törvényjavaslatban, különösen a fizetést illetőleg. Ezek a bajok igen sok tanítót gyűjtöttek össze a Szent-István-Társulat budapesti palotájának a disztermébe, ahol felszínre került sok szegény tanító őszinte fájdalma, különösen azon, hogy maga az állam tesz különbséget tanító és tanító között.

Steinberger Ferenc dr. elnök reá mutatott az elnöki megnyitójában arra, hogy katolikus és nem katolikus, felekezeti és állami tanítók gyüleseznek ma itt a székesfővárosban, hogy az eszmékkel, odaadó érzelmükkel minél szerencsésebb megoldásra juttassák a felszínre hozott népi iskolai reformtervezet. Nem áldatlan harcot akarunk folytatni — ugymond — hanem az a meggyőződésünk szólal meg bennünk, hogy a katolikus kultúra zászlaja alatt hazánk boldogságát a legzikeresebben munkáljuk. Majd **Dreiszigler Ferenc** adta elő a törvényjavaslat általános részét s különösen reá mutatott arra, hogy a tanítóképző tanárok legkiválóbbjai a tanítók sorából kerültek ki és most ezt lehetetlennek akarják tenni. Utána **Ember Károly** általános lelkesedés között szólt a javaslatnak ama tendenciájáról, amely különbséget tesz a tanítók közt fizetés dolgában, holott egyenlő minősítésű oklevelet kíván minden tanítótól. Ez nem eredményezhet egészséges versenyt s ez nem helyes dolog. Tudtára kell adni az államnak, hogy ezen az állapoton segítenie kötelessége. A beszédet hosszantartó éljenzéssel fogadták. A tanító-nyugdíjtörvény reviziójáról **Barabás S.** értekezett s aztán **Dreiszigler Ferenc** titkár terjesztette elő az évi jelentését. Föl- említi, hogy az Országos Bizottság, a kath. népoktatási intézetek belső életének az emelése s a katolicizmus jövőjének biztosítása szempontjából fontos népi iskolai tantervet készített. A püspöki kar előtt van az elemi tanító- és tanítóképző-intézetek tanításterve s csak az illetékes szakterületektől függ, hogy a jövő iskolá- évben életbe lépjen. A püspöki kar szentesítését várja a polgári tanítóképzők tanterve is. A felső nép- és polgári iskolák tanterve és szervezeti szabályzata szintén a püspöki kar jóváhagyása alatt van. Az Országos Bizottság munkálkodása a katolikus tanítóság anyagi helyzetének a javítására igen sokat tett.

A japán-orosz háború.

Budapest, július 5.

Utólag érkezett jelentések szerint Port-Arthur előtt nagyobb tengeri ütközet volt, amelyben Togo teljes győzelmet aratott.

Az orosz flotta több hajója harképtelen lett. Szárazföldön is csatát veszítettek az oroszok s minden erősebb védelem nélkül feladták a Motienling-szorost, egyik fontos pozíciójukat.

Az eszések most már olyan gyakoriak, hogy egész Mandsuriát elárasztotta az árvíz s emiatt borzasztóan szenvednek a katonák, akik között a betegség is fellépett.

A japán csapatok idejekorán menekülnek a magasabban fekvő hegyekre.

A japánok egyik nagyobb csapata, liaojangi jelentések szerint, Mukden felé tart, hogy megkerülje az orosz csapatokat, ez a vállalkozás azonban az eszések miatt aligha fog sikerülni.

Mai távirataink a következők:

Port-Arthur alatt.

Berlin, július 5.

Tokioból táviratozzák a *Berliner Tageblatt*-nak: A Port-Arthur előtt legutóbb vívott tengeri ütközetnek ismeretessé vált részletei azt bizonyítják, hogy a csata Togo teljes győzelmével végződött. Az orosz flotta néhány hajója annyira megsérült, hogy azok hosszú ideig harcképtelenek lesznek. A szárazföldön a japán hadoszlopok 29 és 30-án az oroszok kétségbeesett erőfeszítése dacára elfoglalták a szorosokat. A Talién-szorosért nagyon heves küzdelem folyt; az eredmény sokszor kétséges volt, míg nem a japánok ezt a hadállást is hatalmukba kerítették. Kuroki a jobb szárnyon visszaverte a *Rennenkamp* vezetése alatt álló transzhajkálai kozákokat, akik kénytelenek voltak a Föngcsuulin-szoros mögé húzódní.

Mukden felé.

Szentpétervár, július 5.

A Novoje Wremjának jelentik Liaojangból: Itt azt híresztelik, hogy 20.000 főnyi japán sereg Mukden felé tart, megkerülendő az orosz seregeket. A japánok már egészen közel jutottak Liaojanghoz. Ha az eső csak rövid időre is eláll, akkor nagy ütközet lesz. Július 2-án egy kissé kitisztult az ég és kisültött a nap s erre a csapatok tovább indultak. Egész Mandzsúria mocsártenger. A hegyekről patakokban zuhog le az ár. A föld süppedékes, az utak járhatatlanok.

Japán csapaterősítések.

London, július 5.

Egy japán hadosztály észak felől, az Elliot-szigetéről jövet partra szállott a Kvantung-félszigeten. Junius 28-án a hatodik hadosztály a Kerbáj-öbölben szállott partra. Az előbbi Kaiping-nél Oku hadseregéhez fog csatlakozni, a hatodik hadosztály pedig a Port-Arthur ostromára készülő Nogu hadseregével fog egyesülni. Az utolsó napokban három szállítóhajó és kisebb szállítmányok érkeztek egy tüzérdandárt, sok nehéz ágyut, ostromágyukat és a 11. hadosztályt hozva Dalien felől.

Az esőzések.

Szentpétervár, július 5.

Dasicsaoból táviratozzák, hogy egész Mandzsúriát elöntötte az árvíz. Két nap óta szünet nélkül szakad az eső. A vasutvonalat is elárasztották a megdagadt patakok. Az orosz táborok viz alá jutottak és a sátrak amelyekben a csapatok hálóznak, megteltek vízzel. A japán foglyok az éhségtől halomszámra hullanak el; ujabban sok koleraeset fordult elő köztük. A japánok mindig a dombokat keresik fel, hogy ne kelljen mocsarakban aludniok.

A szárazföldi harcokról.

London, jul. 5.

Utólag jelentik, hogy Kuroki seregei elfoglalták és megszállták a Motienling-szorosot. A külföldi katonai attasék megfoghatatlannak tartják, hogy az oroszok ellenállás nélkül feladták ezt a hadállást. Ez valószínűleg azért történt, mert az orosz hadvezetés attól félt, hogy egy más japán divízió elvághatja az orosz sereg visszavonulása útját. A három nap óta tartó folytonos esőtől a föld fel van ázva, a szállítás lehetetlen, de azért az előnyomulás nem szünetel.

Tenger alatt Járó naszádok.

Szentpétervár, július 5.

Az orosz kormány Kielben a *Germania* hajógyárban négy naszádot rendelt.

Tizezer ló japán számára.

New-York, július 5.

A japán kormány szerződést kötött egy amerikai céggel 10.000 lovassági katonaló szállítására.

A békeközvetítés.

Páris, július 5.

A londoni francia nagykövet érintkezésbe lépett angol politikusokkal, hogy a békeközvetítés dolgában a közreműködésüket biztosítsa. A francia nagykövet különösen arra vet nagy súlyt, hogy Anglia Japán-

országra való befolyását a béke érdekében érvényesítse. Annál a körülménynél fogva, hogy az esős időjárás bekövetkezett, amely a hadműveleteknek egyelőre határt is szabott, nem tartják lehetetlennek, hogy a háborúnak döntő ütközet nélkül is véget vehessenek. A pétervári udvarban is a békepárt kerekedett felül; a cár, aki mindig a békét akarta nagyon el van keseredve a háborupárt ellen és valószínűleg kész lesz kezét a békekötéshez nyújtani.

Tokio, július 5.

(Reuter.) Itt azt híresztelik, hogy az Oroszország Franciaország közbenjárásával följajánlotta *Port-Arthurnak hajóival és fölgyverzésével együtt való átadását* olyan föltétellel, hogy a *helyőrség szabadon elvonulhat*. Lehetetlen e híresztelés megerősítését megszerezni, melyet nagyon valószínűtlennek tartanak.

Előfizetési fölhívás!

1904. évi július hó 1-ével új előfizetést nyitunk a *Magyarságra*, miért is kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végén lejár, hogy az előfizetés megújításáról mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Lakhelyüket változtató t. előfizetőinket pedig az új lakhely bejelentésére kérjük.

T. előfizetőinknek ezentúl is megküldjük vasárnaponként rendes heti szépirodalmi mellékletünket a

Magyar Családot,

mely hivatva van szórakoztató és tanulságos elbeszéléseivel és költeményeivel e lap közönségét még szívesebben összekötésbe hozni kedvelt lapjával.

Kedvezményes előfizetési áron küldjük t. előfizetőinknek az

Urambátyám

egyetlen magyar társadalmi élelclapot, melyet t. előfizetőink 4 korona helyett 3 korona negyed évi előfizetési díjért kapnak és a

Budapesti Bazar

magas irodalmi színvonalu, dus tartalmu, legolcsóbb magyar modern divatlapot 1.50 K helyett 1.30 K negyedévi előfizetési díj mellett.

A «Magyarság» előfizetési árai:

Helyben:		Vidékre:	
Egy óra	1.—K.	Egy óra	1.20 K.
Negyedévre	3.— «	Negyedévre	3.60 «
Félévre	6.— «	Félévre	7.— «
Egész évre	12.— «	Egész évre	14.— «

Az *Urambátyámra* és a *Budapesti Bazárra* előfizetni a *Magyarság* postautalványán is lehet. Mutatványszámot megismerés céljából kívánatra készséggel küldünk.

Kérjük azon t. előfizetőinket, kiknek a lap elkésve érkezik vagy rendetlenül kézbesítettik, hennünket értesíteni sziveskedjenek, hogy megfelelően intézkedhessünk.

Tisztelettel

a «Magyarság» kiadóhivatala.

NAPIHIREK.

Budapest, július 5.

— (Időjárás.) A levegőnyomás eloszlásában lényeges változás nincs. Európa időjárása meleg és változóan felhős. Olaszország kivételével szóránnyosan előfordultak zivataros esők is. Legtöbb eső az Alpeseken esett.

Hazánk nyugati felében és északkeleten zivatarok léptek fel, melyek helyenkint jelentékeny jégesőkkel jártak. Legtöbb csapadék volt a Duna és Dráva egybeszögélése táján, meg Mező-Laborc környékén (10 mm. felül). Az idő különben meleg s főképpen keleten magas a hőmérséklet.

Jóslat:

Meleg idő várható, helyenkint zivataros esőkkel.

Hőmérséklet: + 26-6 C. fok.

— (Új csillagkeresztos hölgyek.) Mária Jozefa főhercegnő Chudenitz gróf *Czernin* Theobaldné

született Wehnitz és Tettaui *Kinsky* Mária grófnőnek és gróf *Rawita-Ostrowska* Witoldné született *Baworowska* Franciska grófnőnek a csillagkeresztrendet adományozta.

— (Az igazságügyminiszter kihallgatása.) *Plósz* Sándor igazságügyminiszter a nyári hónapok alatt nem tart több általános kihallgatást.

— (Az Akadémia elnökei.) A király báró *Eötvös* Lorándnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökévé, *Kautz* Gyulának pedig ezen akadémia másod-elnökévé történt megválasztását jóváhagyta.

— (Péter király iskolatársai.) Péter király azzal a tervvel foglalkozik, hogy azokat az életben levő iskolatársait, akik vele a st.-cyri katonai iskolában jártak, szeptemberre Belgrádba hívja s tiszteletükre ünnepeket rendez.

— (Lónyay grófné Svájceban.) *Lónyay* Elemérmé grófné Bodrog-Olasziból Bécsbe érkezett, ahonnt Svájceba utazik.

— (Finnország főkormányzója.) Szentpétervárról jelentik hivatalosan: Finnország főkormányzója a belügyminiszteriumhoz beosztott *Obolenszki* herceg tábornokot neveztek ki. Miklós cár az új főkormányzóhoz kéziratot intézett, melyben ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy az a helyi igazgatás és törvényhozás, melynek Finnország Oroszországgal való egyesítése óta örvend, Finnország javára fenn lesz tartható. *Bobrikov* megölése csak egy örült cselekedete. A finn népnek nem volt része e borzasztó cselekedetben. Az államhatalomnak hajtha tatlanul oda kell törekednie, hogy Finnország legszorosabb összekötésbe jusson a birodalommal. A cár annak idején *Bobrikov*nak e cél fokozatos elérését első kötelességévé tette. Az új főkormányzótól is azt várja, hogy a kapott utasításokat a legbuzgóbban kövesse. Első sorban meg kell erősítenie a finn népben ama meggyőződést, hogy annak történelmi sorsa felbonthatatlanul Oroszországhoz van fűzve. Finnországnak az orosz jogar alatt tovább való boldogulása, valamint Finnországnak adandó intézmények a dolgoknak az országban való békés alakulásától függenek.

— (A Norge katasztrófája.) A Norge katasztrófája a legnagyobb, amely a dán-amerikai társaságot fönnállása óta érte. Eddigi adatok szerint a hajó utasai közül mintegy *hatszázan a tengerbe fulladtak*. A menekültek kedden egész nap szerdán reggelig voltak a tengeren és borzasztóan szenvedtek az éhség és hideg miatt. A kopenhágai társaság hivatalát kétségbeesett emberek ostromolják, akik hozzátartozóikról hírt akarnak hallani. But of lewisi (Hebridák) *Lloyd* jelentése szerint az *Energie* nevű gőzös azt jelezte, hogy az elsüllyedt Norge gőzös hajótörölteit vannak fedélzetén. A Lewis-szigeten levő *Stornoway*ról pedig az a távirat érkezett a kopenhágai egyesült gőzhajó-társaságokhoz, hogy a dundeei *Dervona* nevű gőzös az elsüllyedt *Norge* negyvenkét utasát mentette meg és hogy többet az *Energie* nevű gőzös hozott oda.

Londonból érkezett újabb távirat jelenti, most már majdnem bizonyos, hogy a Norge nyolcszáz utasa közül csak az a huszonhét ember menekült meg, akiket egy amerikai gőzös vett fel, miután három napig éheztek a nyílt tengeren. Egy *Johannsen* János nevű norvégiai kivándorló, aki a menekültek közt volt, a következőket beszéli:

— A hajón körülbelül kétszáz gyermek is volt, ezek mind odavesztek. Az asszonyok, karjukon gyerekeikkel, úgy futkostak, mint az örültek. A mentőövekért élethalálharc folyt. Az asszonyok gyermekeiket kosarakba, ládába és gerendákra kötve, beledobták a tengerbe, aztán utánuk ugrottak. A hajó tisztjei hidegvérűen és önfeláldozással iparkodtak az utasokat megmenteni, de semmire se mentek a halálfélelemtől örülten tomboló, futkosó fejvesztett tömeggel. A tengerben a hullámokkal küzdők leszaggatták a mentőöveket azoknak a derekáról, akik olyan szerencsések voltak, hogy öveket zsákmányolhattak. Három mentőcsónakot felborítottak a menekülők, akik a kötelekbe kapaszkodtak, mikor a csónakokat le akarták bocsátani. Én feleségemet és gyermekeimet egy szögletbe állítottam, hogy várjanak ott rám, míg visszajövök. Magam pedig utána néztem, nem lehetne-e egy

csónakba jutnom családommal? Mikor láttam, hogy egy mentőcsónak nemsokára kész lesz a lebecsátásra, utánuk mentem, de már nem találtam őket ott, ahol hagytam. Talán a tengerbe ugrottak, vagy a menekülni iparkodók sodorták őket magukkal.

— (Thaly Kálmán diszpolgársága.) Mint *Pozsonyból* jelentik, a városi képviselőtestület küldöttsége tegnap délben adta át az ősz békeszerető *Thaly* Kálmánnak a pozsonyi diszpolgári oklevelet. Délután városi közgyűlés volt, melyen Thaly is megjelent, hogy a kitüntetés megköszönje. *Bartal* Aurél főispán üdvözlő beszédére hosszabb beszédben válaszolt.

— (Czorda Bódog meghalt.) A magyar közélet és különösen a jogászvilágot közelről érintő szomorú hírt kaptunk: *Czorda Bódog*, a Kuria másodelnöke, volt igazságügyminiszteri államtitkár, ma reggel 4 órakor végelgyengülésben elhunyt. Az elhunyt a jogélet számos ágában alkotott maradandót s mint ember, mint tudós egyaránt mintája volt a kötelességtudó embernek. A pályá, amelyet megfutott, sok munkát adott neki, de ő emberül megfelelt. Bárhová állították, szorgalommal, buzgalommal végezte a dolgát s azért mindig sikerrel.

Az elhunyt 1869 óta állott az igazságügy szolgálatában. Azelőtt Szabadka város egyik kerületének országgyűlési képviselője volt. A bírói pályára 1869-ben lépett. Legszébb diadalait a Kurian aratta, ahol mint kiváló jogász s nagy ítélőképességű bíró a legbonyolultabb pöröket, különösen az örökösödési pöröket referálta. Amikor Szilágyi igazságügyminiszter lett, maga mellé vette a nagytudású férfit államtitkárnak, aki ebben a minőségében, különösen a királyi táblák szétesztésénél fejtett ki nagy tevékenységet. Amikor az államtitkárságtól megvált, kinevezték a budapesti királyi tábla elnökévé, majd később a Kuria másodelnökévé. Ezelőtt két évvel vonult nyugalomba. A jogi irodalom terén is buzgó munkás. Több cikke jelent meg a szaklapokban. A elhunyt a főváros előkelő köreinek egyik legkedveltebb tagja volt. Halálát özvegye, *Czorda Bódogné* született *Radány Etelka* és gyermekei: *Gizella*, férjezett *Nagy Dezső dr.-né*, *Janka*, férjezett *Böheim Tódorné*, *Mariska*, férjezett *Tóth Kálmán dr.-né* és számos unokája gyászolja. Temetése július 7-én, csütörtökön délután öt órakor lesz V., Széchenyi-utca 12. számú lakásából.

— («Ne tudja a te jobb kezéd, mit csinál a bal!») Adhattuk volna ezt a címet is: »Vízét prédikál és bort iszik», avagy »Másról beszél Bodóné, mikor a bor árát kéri», de hiszen végeredményben a cím közömbös, fő a humor, mely alábbiakban következik. Egyik vidéki laptársunk, melyről annyit elárulhatunk, hogy egy balatonmelléki megye nevét hordozza cím gyanánt, a dolog természetéből kifolyólag erős propagandát csinál a Balatonnak. Egyik legutóbbi számában már meg is jelent az első fűrdői levél, melyből átveszünk a következő fejtegetést:

Hat esztendő óta minduntalan azon töröm a fejemet, hogy vajon mi vonzza oly nagyon a magyarokat még mindig a külföldi fürdők felé...

Elfogulatlan kritikával írom eme levél szerény sorait. A Balaton vidékét tartom nemcsak a magyar föld, de Németország és Svájc általam ismert vidékei között a legszebbnek. Es mégis évente százak és ezrek mennek az osztrák tengerpartra és máshová. Miért mennek hát a legtöbben oda s miért nem kultiválják a magyar éghajlat, a magyar föld Istenadta csodás erőit?

Eddig rendben volna a dolog. Most következik a humor. Tovább forgatva a lapnak *ugyanazt* a számát, a hírvonat elején a következő felülden nyomtatott közleményt találjuk:

Lapunk szerkesztője hosszabb időre elutazott családjával a wörthi tó mellé.

Nem tudta az ő jobbkezük, hogy mit csinál a bal.

— (Százhuszonhét új kisgazda.) *Győri* tudósítónk jelenti: Gróf *Széchenyi Miklós* megyés püspök nemes elhatározása folytán, a püspökség salamoni 838 kat. holdas birtokát most parcelálja a földmívelésügyi miniszterium részéről *Lekky István* miniszteri titkár, a telepítési ügy-

osztály vezetője. A munkálatok erősen folynak, annyira, hogy az összes birtok szétmérése, elosztása és átadása október 1-ig megtörténik. Vele 127 kisgazda fog házhelyet, szántóföldet és legelőt nyerni. A szükséges kölcsönt a Győrben működő kisbirtokosok orsz. földhitelintézete nyújtja 4 és fél százalékos képzésköltséggel. A helybeli intézőköröknek sikerült a dolgot odafejleszteni, hogy minden vevő külön-külön önmagáért fog szavatolni; továbbá a vidéki pénzüntézeteknek horribilis kamatu kölcsönei egy költséggel a fenti földhitelintézethez konvertáltak. Ezen felül a miniszterium jóvoltából az egész birtok szétmérése, kataszteri munkálatai és erdőbecsések államköltséggel eszközöltek. Legörvendetesebb a dologban az, hogy a Salamonból Amerikába kivándorolt mintegy kétszáz erőteljes fiatal munkás kéz készült haza a parcelázás hírére és már eddig is hetven visszajött s a többi visszajövele is a közeli hetekben várható.

— (A szerb koronázás.) Belgrádból táviratozzák: A minisztertanács elhatározta, hogy a koronázás szeptember 21-én lesz a Zica-kolostorban. A koronázás alkalmából Belgrádban szeptember 24-től 26-ig rendkívüli ünnepeket rendeznek.

— (Templomszentelés Siófokon.) Nagy ünnepséggel szentelte föl *Hornig Károly* báró veszprémi püspök, Siófok ujonnan épült templomát, amely százhatvan ezer korona költséggel épült. Az ünnepségen ott voltak *Kolossváry József* Veszprém vármegye főispánja, *Koller* alispán, *Kenessey Miklós* főszolgabíró, *Kányay* szolgabíró, azonkívül nagyszámú díszes közönség. Az új templomban azután több mint hatszáz hívőt bérmáltak meg.

— (Gyászrovat.) *Jankovich-Bésán Géza* földbirtokos negyvenhét éves korában somogyvármegyei geszti birtokán meghalt. Az elhunyt több milliót érő vagyont hagyott hátra. Szlavóniai birtokán híres lötenyészte volt.

Sóvágyó Gábor volt országgyűlési képviselő, ügyvéd, az ev. ref. egyház főgondnoka, 51 éves korában Hajdu-Böszörményen elhunyt.

Dérczy Ferenc volt negyvennyolcas honvédhadnagy, a békésmegyei Kondoros község volt bírja, hosszu szenvedés után hetvenöt éves korában meghalt Szarvason.

— *Dunaiszky László* halála. A magyar szobrászművészetet sürün éri csapás az utolsó években. Fadrusz halála óta több jelesünket vitte el a halál. Most *Dunaiszky László*, a magyar szobrászok nestora hunyt el nyolcvanhét éves korában Budapesten. Már atyja is jeles szobrász volt, egy ideig ő tanította a fiát, később *Dunaiszky László* Münchenbe került, hol *Schwanthaler* lett a mestere. Ezután még néhány évet Bécsben és Olaszországban töltött. 1863-ban visszatért szülővárosába, Pestre. Ő készítette *Katona József* kecskeméti szobrát, továbbá *Lendvay Márton* szobrát a Nemzeti Színház számára. 1871-ben három munkája díjat nyert a londoni nemzetközi kiállításon. Későbbi művei közül fölemlíthetjük *Széchenyi István* gróf, *Deák Ferenc*, *Szentpétery*, *Liszt Ferenc*, *Jókai Mór*, *Jókainé* képmásait. A legutóbbi *Erzsébet-szobor* pályázaton is résztvett. Az elhunyt művészt ma, kedden délután temetik el a Kerepesi-úti temető halottasházából az ugyanabban a temetőben levő családi sírboltba.

— (Földosztás Torontálban.) *Nagybecskerekéről* jelentik: Ötszáz magyar-íttebei paraszt, jobbra szellemek és napszámosok, vasárnap megszállotta *Jenovay Imre* ittebei földbirtokos pusztáját, azzal, hogy maguk között feloszták. Az eset előzménye az, hogy a magyar-íttebeiek ezen föld iránt pert indítottak, amelyet azonban az összes fórumokon elveszítettek. Ebbe bele is nyugodtak. Az utóbbi hónapokban azonban szociálista agitátorok alattomban felbujtották a népet, hogy az igazság az ő részükön van s *Jenovay* a bíróságokat megvesztegette. Így támadt fel azután a népben az erőszak érzete. *Jankó Agoston*, *Torontálmegye* alispánja tegnap csendőrséggel és katonasággal a helyszínére ment.

Nagybecskereki tudósítónk táviratozza: Az ittebei zavargás lokalizálására kivezényelt katonaság az összeverődött tömeget szétütötte, minden vérontás nélkül. A főbujtatókat letartóztatták. A katonaságot ideiglenesen a helyszínén hagyták, ami lehetővé teszi, hogy a mezei munkát csendben folytathassák.

— (Gyűlés — fejbeveréssel.) Az egyetemes tanítógyűléssel egyidőben, ma délelőtt összejöttek az ország izraelita tanítói is a zsidó hitközség Sip-utcai dísztermében évi rendes közgyűlésre. A mostani gyűlésnek súlyt adott azon körülmény, hogy a minden három évben választandó tisztikarnak is mára volt kitérve a megújítása. Ez a tisztújítás pedig szörnyű izgalomba hozta a kedélyeket, különösen az elnök személye körül. A hivatalos párt az eddigi elnököt, *Kornfeld Gyula* fővárosi zsidó iskolai tanítót; az ellenzékiek pedig *Halász Náthán* zsidó iskolai igazgatót jelölték elnöknek. A közgyűlést *Kornfeld Gyula* elnök nyitotta meg, üdvözölve a nagy számmal megjelent zsidó tanítósságot. Az elnöki megnyitó után *Köves Izsó* fővárosi tanító, aki az ellenzékhez tartozik, szólalt fel. Beszéde elején hevesen kikelt *Kornfeld* elnök ellen, aki az izraelita tanügyi értesítő legutóbbi számában kartársát, egy fővárosi, állami iskola tanárát rágalmakkal illette. Erre a zsufozásig megteremben óriási botrány keletkezett.

— Eláll!... Ki vele! Ki kell pofozni!

Majd felugráltak helyeikről, amivel egyidőben megmozdultak a székek is s a magasba emelkedtek. Az elnök, a harsogó felbuzdulás láttára, a haját tépte, de hiába. Csitító hangja, mint egy méhzümmögés, elvesztett az orkán dübörgésében.

— Az ülést felfüggesztem, legyenek csendben, — harsogta az elnök. — Legyen eszök...

Hasztalan. Sőt a székek meg-megkopogtak egyes koponyákon s pofonok csattogása hallatszott innen is, onnan is. Püfölték, agyabugyálták egymást a zsidó tanítók, jobb ügyhöz méltóan.

Igy kezdődött el a zsidó tanítók közgyűlése, még mielőtt a tárgyalást jóformán megkezdették volna. Mi lesz hát majd akkor, ha tanácskozni kezdenek?... Ha ugyan ilyen előzmények után nem tettek le a gyűlés megtartásáról.

— (Váltóhamisító százados.) A budapesti helyőrség tiszt karában kínos ügy képezi a szóbeszéd tárgyát. *Hreglianovits Ferenc*, a császári és királyi 6-ik gyalogezred századosa, többrendbeli váltóhamisítás és szédelgések után megszökött a fővárosból. A szökevény tiszt egész csomó pénzt csalt ki egy állítólagos találmánya létesítésére. A bátyja nevére hamisított váltókkal, aki jómódú ember. A legérzékenyebben *Kapcsos Imre* bérkocsi tulajdonost károsította meg. Ugyancsak *Kapcsos* volt az első, aki *Hreglianovitsot* váltóhamisítás és család miatt feljelentette a főkapitányságon. A százados azonban, úgy látszik, megneszelte a dolgot, mert megugrott a fővárosból. A királyi ügyészség a szélhámos százados kézrekerítése céljából a következő köröző levelet adta ki:

Ismeretlen helyen tartózkodó *Hreglianovits Ferenc* császári és királyi közös hadseregbeli kapitány, aki váltóhamisítás után megszökött, elfogandó. Felhivatnak az összes közigazgatási és rendőri hatóságok, hogy nevezettet tartóztassák le és a legközelebbi járásbíróhoz vagy királyi ügyészség hirtőnébe szállítsák be, amiről a budapesti királyi ügyészséget értesítsék. A szökevény 30 éves, római katolikus vallású, nős (neje *Wurfer Anna*).

— (Hírek a rendőrségről.) *Leugrott* a harmadik emeletről. *Szobotics Paula* tápiószentmártoni születésű, 25 éves harisnyakötőnő ma reggel leugrott a Hunyady-tér 11. számú ház emeletéről. Nyomban meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. Ongyilkosságát ideges főfájásában követte el. — *Késelés*. *Bukov Ferenc* élelmezési katoná az éjszaka a Lehel-utcában oldalfegyveréssel megzurkálta *Pásztor Imre* 23 éves, váci születésű vasöntőt, akinek a sebeit a mentők bekötötték. — *Chenibec László* 29 éves, gyári munkást az este a Sárkány-utcában ismeretlen emberek megtámadták és a fején, meg az arcán összeszurkálták. A Rókusba vitték. — *Letartóztatott ügynök*. A rendőrség letartóztatta *Weisz Armin* 49 éves, ügynököt, aki a *Rosenzweig Izidor* kereskedőtől bizományba vett nyolcszáz koronát érő vászonneműt elsikkasztotta. — *Baleset*. *Szász Károly* 45 éves szállító a nyugati pályaudvaron leesett egy kocsirol, amely a lábán keresztül ment. *Sulyos* zuzódásokkal a Rókusba vitték. — *Feigl István* vasúti málházó (lakik *Sziget-szentmártonban*), a feleségével és három éves fiával hazafelé hajtott a szekerén. A vágóhídi vasúti vágányokon hajtott keresztül, miközben a kocsi nagyot zökent és kiesett belőle a felesége meg a kis fia. Mindketten a fejüket zúzták be. A Flóra-gyár orvosa

bekötözte a sebüket. — **Lakásfosztás.** Temesváry Jánosné magánzónó Fecske-utca 45. számú lakásába a nyitott ablakon ismeretlen tettes bemászott és onnan 100 koronát érő ágyneműt elloptott.

— **(Női gyászruhák.)** Gyászruhákat alkalmával ajánljuk Horváth és Halász női gyászruhakészítő vállalatát Budapest, IV., Váci-utca 26., Zsibárus-utca sarok, hol gyászruhák 4 óra alatt készülnek. Vidéki megrendelésnél sürgönyileg beküldendő a mellbőség és aljhossza.

x Fölhívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az «Adria» szállóval szemben létező női-divatáruházára.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A rákosi vasutasok bünpöre.** Tegnap délután a tanúkihallgatásokat folytatta a bíróság, úgy szintén ma délelőtt is. Lapunk zártáig a tanuvalomások még mindig tartanak s ítélet előreláthatólag csak holnap lesz. A tárgyalás tegnap délutáni s mai lefolyásáról következő tudósításunk van:

Tegnap délután még sorra kihallgatták Bohus Mihály, Pázmány Lipót, Jancsó József, Czentár János, Czéh János, Herman István, Kempfmüller Béla és Tóth Pál vádlottakat. Valamennyien az ártatlanságukat hangoztatták. Menesdorfer Ferenc gépvezető elmondta, hogy a vonatot, melyet ő vezetett, a pályaudvartól mintegy harminc méternyire egy három-négy száz fős tömeg megállította. Valaki a vészfékből kieresztette a levegőt s így a legjobb akarattal sem indíthatta el újra a vonatot. Woz Gyula főellenőr jelen volt, mikor Menesdorfer a 165. számú vonatot be akarta vinni Budapestre. Az akadály az volt, hogy a vonatot leintették s mintegy hatvan-nyolcvan ember a sinekre állt. Vukovval együtt tanu is szolt a tömegnek, hogy engedjék be a vonatot, de hasztalan. Később Turcsányi is kérte a tömeget, de ez sem használt semmit.

Ma délelőtt folytatta a büntető bíróság a tárgyalást. Az elnök megnyitván a tárgyalást, konstatálja, hogy Czéh János vádlott nem jelent meg, később azonban megjött ez a vádlott is s ekkor megkezdődött a tárgyalás, melynek elején dr. Rácz Jenő kívánta néhány utazó tanu kihallgatását. A bíróság nem adott helyt e kérésnek.

Ezután a tanúkihallgatásra került a sor. Elsőnek Vukov József Rákosi rendezőpályaudvar volt állomásfőnökét hallgatta ki a törvényszék. Vukov koronatanuja az egész bünpörnek s így kihallgatását élénk érdeklődéssel fogadták.

Tanu elmondja, hogy most Pozsonyba helyezték át állomásfőnöknek.

Rendesen — úgy mond — 600—700 vasutas gyűlik össze a pályaudvaron; április 19-én este is ennyien voltak, akik várták Turcsányit, hogy tőle megtudják, vajjon igaz-e felfüggesztése. Turcsányit a tömeg nagy éljenzéssel fogadta, aki csitította őket. Egyszerre valaki elkialította magát:

— Nem dolgozunk tovább, ha így bánnak velünk!

Mások meg kiáltották:
— Fel kell tartani a vonatot!
Nem látta, hogy valaki oda feküdt volna a sinekre, valamint nem hallotta, hogy ki kiabált, vagy ki oltotta el a lámpákat.

Elnök: Fenyegette a tömeg Menesdorfert?
Tanu: Igen.
— Ki volt az, aki fenyegette s lármázott?
— Nem tudom, mert nekem mindenki engedelmeskedett.

— Ki oltotta ki a lámpákat s ki fordította tilosra a szemaflokat?
— Nem tudom, csupán azt tudom, hogy Tóth Pál málfázó vádlott annyit mondott: «minek ég ez a lámpás, ha a többi már el van oltva», mire én azt mondtam neki: «menjen innen, mert letartóztatom.» Tóth erre hazament nyugodtan.

Elnök: On azt mondta a rendőrségen, hogy Mazán Dimietrovics nem engedte a vonatot tovább haladni s a többi vádlott folyton izgatott?

Tanu: Nem mondtam a rendőrségen. A rendőrség kívánságára a szolgálati könyvből felolvastam a szolgálatban levők neveit s elmondtam azok neveit is, akiket ott láttam a tömegben, de ezekről nem állítottam pozitív dolgot.

— Miben állt Menesdorffer kötelességmegtagadása?

— Tulajdonképpen nem is tagadta meg a szolgálatot, meri ő akart menni vonatával, de ő félt, hogy valakit elgázol s különben a nyugati pályaudvar felől sem volt kivilágítva a pálya.

— A rendőrségen nem így beszélt — mondja az elnök, mire a tanu továbbra is megmarad vallomása mellett, azzal, hogy ő nem mondotta azokat, ami a rendőrség jegyzőkönyvében van.

— A 7-es jelzést ki adta le?

— Nem tudom.

Geszli Andor ügyész: Ön másként beszélt a rendőrség előtt.

Vázsonyi védő: A rendőrség meghamisította a jegyzőkönyveket!

Geszli ügyész: Tessék feljelenteni!

Dr. Rácz védő: Ez az ügyész kötelessége volna!

A tanuhoz még dr. Vázsonyi Vilmos, dr. Rácz és dr. Bródy Ernő védők intéztek kérdéseket, mire a bíróság meghiteltette Vukov József tanut.

Tervez Elek államvasuti ellenőr tanu a sztrájk kitörésének hírére kiment Rákosi rendezőpályaudvarra. Ott felhívta Menesdorffert, hogy vezesse be a vonatot Budapestre, de ez azzal a kifogással élt, hogy nincs kivilágítva a pálya. Ezután Muray József mozdonyvezetőt hívta fel a vonat bevezetésére, de ez annyit mondott: nem mehetek!

Menesdorfer és Muray a tanuval való szembesítés alkalmával megmaradnak annál, hogy ők nem merték vezetni a vonatot, mert a pálya nem volt kivilágítva s így szabálytalan is lett volna a vonatvezetés s veszélyes.

Geszli ügyész kérdésére a tanu azt mondja, hogy nem lett volna veszélyes a vonat bevezetése.

Vázsonyi védő tiltakozik ezen tanuak szakértőként való kihallgatása ellen, mert a vasut főtisztviselői nyomás alatt állnak.

Dr. Landler és dr. Balogh N. Imre védők némely kérdése után a törvényszék a tanut megeskette vallomására.

Hauer Károly helyettes állomásfőnök tanu csakis akkor szerzett tudomást a vonatok leintéséről, mikor már álltak.

A tanu meghiteltetése után Kiss III. Sándor rendőrelőnök hallgatta ki tanuként a bíróság. A tanu elmondta, hogy ő állandóan a rákosi őrségnél van; látta, hogy a tömeg leintette a vonatot, de nem tudja, kik voltak ezek.

Elnök: Hát Pázmány akarta-e lehozni a mozdonyvezetőt?

Tanu: Nem tudok róla.

Elnök: Pedig a rendőrségen mást jelentett.

— Ismeri Menesdorffert?

— Igen.

— Hallotta, hogy ő megtagadta a szolgálatot s tud erre vonatkozólag valamit?

— Sőt ellenkezőleg, ő akart menni, de nem akarták engedni. Pázmány folyton ugrált előtte.

— Tud-e még valamit?

— Igen, láttam, mikor Tóth Pál eloltott egy lámpást, mire én az állomásfőnök parancsára le akartam tartóztatni.

A tárgyalás folyik.

KÖZGAZDASÁG.

Magyarország új birtokstatisztikája. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy a legújabb adatok alapján összeállítja a 100 kat. földön felüli birtokosok és termelők címtárát azok birtokviszonyainak s termelési adatainak teljes feltüntetésével. A külföldről ugyanis mindig sürűbben és sürűbben érkeznek az O. M. G. E.-hez megkeresések különféle áruk, idénycikkek, tenyészállatok, ipari nyers anyagok beszerzési forrásainak ismeretése és tudomásra hozatala iránt, melyeknek az egyesület sokszor nem is tud eleget tenni a termelési eredmények ismerete hiányában; másrészt a gazdák termésüket csak nehezen és nyomott áron tudják manap értékesíteni: ezen a kettős bajon óhajt az O. M. G. E. segíteni. A magyar és német nyelven megjelenő birtokstatisztika hivatva lesz úgy a magyar, mint pedig a külföldi kereskedelem érdeklődését felkeltetni s az illetőknek a megfelelő beszerzési forrásokat feltárni. Az új birtokstatisztika tartalmazni fogja az illető birtokos bevallása alapján az évente eladásra kerülő összes nyersterményeket, állatokat, fatermékeket, gyümölcsféléket, lótt vadakat, házi és iparcikkeket, gyári iparcikkeket, bányatermékeket. A nagyszabású munka összeállítása már megkezdődött. Egyelőre azonban csak néhány vármegyére vonatkozó próbafelvételeket készít az O. M. G. E. s ezek alapján készül el a mű részletes tervezete.

Pályázat a földmivesiskolai ösztöndíjakra. Az O. M. G. E. a kezelésében lévő földmivesiskolai alapítványok közül kettőre hirdet pályázatot. A Bakó János-féle 240 koronás ösztöndíjra a borsodmegyei, a gróf Bathányi-féle szintén 240 koronás díjra pedig első sorban vas megyei illetőségű 16 évüket betöltött magyar honos földmivesiskolába készülő egyének, vagy ily intézetek hallgatói pályázhatnak. A kellően felszerelt kérvényeket augusztus hó 30-ig kell az O. M. G. E. igazgatóságánál benyújtani.

Szeszértékesítő központi iroda. A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete szeszértékesítő központi irodát állított fel,

amely már megkezdte működését. A szeszgyárosok rokonszenvesen fogadták az irodát, napnap után többen jelentik be ahhoz való csatlakozásukat, úgy hogy az alapító egyesületnek reménye van, hogy az irodából mihamarább kifejlődik az ipari szeszgyárosokkal karöltve tervezett szeszértékesítési szövetkezeti központ.

A budapesti gyapjuaukciók. E hó 6., 7. és 8-án fog az idei nyári gyapjuaukció, melyet a Heller M. és Társa cég rendez a fővárosi Vigadó kis termében, mindenkor délután 4 órakor megtartatni.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Magasabb párisi és berlini árjelentésekre s főként véleményvásárlásokra ma az üzlet szilárdan indult, később azonban, miután a készáru piacon az árak változatlanok maradtak, az árak visszaestek. Az üzlet alapirányzata, amint azt ma is látni lehetett, szilárd. Hogy ma nagyobb árvisszaesés nem volt, az a ma este megjelenő földmívelésügyi miniszterium jelentésének tudható be, amelyről igen eltérő hírek keringenek, aszerint, amint az illető a spekulációban érdekelve van.

Meglepő és jellemző az üzletre nézve, hogy új buzát a helybeli malmoknál és nagyobb cégeknel alig és csakis nagyobb árkoncesszióknál lehet elhelyezni, mely körülmény az üzlet további fejleményére nézve némi tájékozást nyújt.

Ennek ellenében a külföld részére tegnap délután vetek 4000 mm. 81 kg.-os új uradalmi buzát a K 8-50 pr. 50 kg ab Pa-Poó f. é. júliusi szállítással.

Készáru-piac.

Buza irányzata jobb kínálat és ugyanoly vételkedv mellett tartott volt. Elkelt ca 30000 mm változatlan áron.

Rozs mérsékelt forgalom mellett változatlan. Helyben és helyi paritásban azonnali szállításra 5.25—6.32.5 jegyez.

Zab mérsékelt forgalom mellett tartott. Helyben 5.80—6.25 jegyez.

Takarmányárpa csendes.

Tengeri néhány fillérrel olcsóbb. Azonnali szállításra helyben és helyi paritásban 6.25—6.32.5 fi- zetnek.

Buza.

Tiszavidéki: 100 mm. 81 k. 9.37.5 korona, 1000 mm. 80 k. 9.35 korona, 1400 mm. 80 k. 9.32.5 korona, 1400 mm. 80 k. 9.30 korona, 100 mm. 80 k. 9.20 korona, 150 mm. 78.5 k. és 150 mm. 79.4 k. 9.27.5 korona, 200 mm. 79 k. 9.27.5 korona, 200 mm. 79 k. 9.27.5 korona, 400 mm. 79.3 k. 9.25 korona, 300 mm. 78.6 k. 9.25 korona, 100 mm. 78.5 k. 9.25 korona, 1550 mm. 78.5 k. 9.17.5 korona, 1000 mm. 77 k. 9.— korona.

Makói: 1500 mm. 78.2 k. 9.17.5 korona, 950 mm. 77 k. 9.22.5 korona.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 80 k. 9.27.5 korona, 900 mm. 79.5 k. 9.10 korona, 1700 mm. 77.5 k. 9.17.5 korona, 100 mm. 77 k. 8.85 korona.

Bánsági: 525 mm. 78 k. 8.90 korona, 1000 mm. 77 k. 8.80 korona, 600 mm. 75.5 k. 8.70 korona.

Érték-tőzsde.

Az előtőzsde annyira üzletelen volt, hogy sem a nemzetközi, sem pedig a helyi papirokban kőtés nem jött létre. Délben egy kevés érdeklődés mutatkozott a helyi piac iránt, melyen a Magyar fegyver és gépgyári részvények hanyatlottak nagyobb kínálat következtében.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	642.—	642.—	642.—	—
Magyar hitel	752.—	752.—	752.—	—
4% koronajáradék	97.15	97.15	—	—
Leszámitolóbank	449.—	449.—	449.—	—
Jelzálogbank részv.	500.50	500.50	—	—
Rimamurányi	492.50	492.50	—	—
Allamvasut	635.25	635.25	—	—
Városi villamos	331.—	331.—	331.—	—
Budapesti Közuti	573.—	573.—	—	—

A déli tőzsdén zárultak:

Osztrák hitelrészvény	642.25	—	—	—
Magyar hitelrészv.	752.—	—	—	—
4% koronajáradék	97.15	—	—	—
Leszámitolóbank	449.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	500.50	—	—	—
Rimamurányi	492.50	—	—	—
Allamvasut	635.25	—	—	—
Városi villamos	331.—	—	—	—
Budapesti közuti	573.—	—	—	—

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a «Magyarság» lapkiadóvállalat.

Becsleési áron alul adatnak el még a lent felsorolt cikkek, mivel azok többé raktáron nem lesznek.

1 elegáns Saphir pongyola	becsár 5.-	eladási ár	2.50 frt
1 remek delain pongyola	12.-		5.-
1 remek szövet felsőszoknya	12.-		5.50
1 gyönyörű angol szövet v. luster-alj	10.-		4.50
1 remek f. selyemfenyű cloth alsőszoknya	6.50		3.-
1 selyem taft alsőszoknya (suhogó) csipkediszszel	16.-		7.50
1 elegáns tavasz Havelok finom angol kelmékből	18.-		7.75
1 finom szövetruha minden színben	25.-		10.-
1 legfinomabb selyemblouz	15.-		6.-
1 remek costum, kabát és alj	24.-		12.-
1 doubl. szövetgallér, kockás helsejével	14.-		8.-
1 finom selyemruha, elegáns, dus díszítés	45.-		12.-
1 finom utazó köpeny	12.-		6.50
1 tisztá cérna abrosz, 6 szaly. ajour széllel	9.-		3.25

1 tolltartó ágyhuzat, erős, mint a bőr, 30 rőf	becsár 9.50, eladási ár	6.- frt
1 Pius-pápa vászon, remek min.	9.50,	5.25
1 vég tisztá len crézsz, al-kalmi vétel	22.-,	12.50
1 ablakra v. csipkefüggöny, remek minta	4.50,	2.25
1 tet. vászon pohártörő	2.40,	1.60
1 smyrna-szőnyeg, 200 sz., 3 m. h.	18.-,	8.50
1 méter valódi spargaszőnyeg, tartós minőség, 90 széles	1.25,	0.95
1 méter ugyanaz, 65 széles	1.10,	0.70
1 vég irlandi vászonj 54 rőf	17.-,	9.25
1 chine paplan, 2 személyre, ujd.	12.-,	5.50
1 valódi előhappan, remek min.	8.50,	4.25
Vászon ingek	1.50,	0.65
gazdagon díszítve	3.-,	1.50
1 ruhára való remek delain 7 méter		2.10
1 ugyanaz másfajta delain 7 méter		2.10

1 ruhára való fekete kamarn, 120 széles, 5 m.	5.25 frt
1 teljes blouzra való tisztá selyem, 4 méter	becsár 7.-, eladási ár 3.50
1 vég rumburgi vászon, 38 m.	19.50,
1 vég damaszt csinvat ágynemű, csikos vagy virágos	13.-,
1 vég cérna kanavász 30 rőf	9.90,
1 ág. és asztalkészlet (3 darab)	10.50,
1 ingfn. néhéz minőségű	17.-,
1 ablakra való szövetfüggöny	2.20,
1 legfinomabb néhéz minőségű	2.50,
1 tucat finom zsebkendő	1.50,
1 legfinomabb	1.25,
1 legfinomabb cérna bat szit, let	5.-,
1 mirtus-koszoru, fátýollal együtt	6.-,
Csodáló lepedő-vászon, gyeppen fehéritett	16.-,
Ágy elé való remek minta smyrna	75.-,
1 legjobb fajta smyrna	3.60,
1 kész vászonlepedő	1.90,

Minden vevő 10 korona rendelésre egy smyrna szőnyegot kap teljesen ingyen és egy életnagyságu krétarajz-arc képet.

HERCZEG és HORVÁT Budapest, Kerepesi-ut 52.

SZINHÁZAK.

Szerda, 1904 július 6-án.

Fővárosi nyári színház.

Charlie nénye.

Kezdeté fél 8 órakor.

Városligeti nyári színház.

A hét Schlésinger.

Látványos énekes bohózat 5 képbén. Zenéjét szerző: Barna Izsó. Kezdeté fél 8 órakor.

Olvasóink figyelmét felhívjuk a

KALAP-KIRÁLY

tavaszi elsőrangú különlegességeire

Budapest, Kossuth Lajos-utca

(Klotild Palota).

3, 4 és 5 koronás különlegességekben elismert specialista. Dívatlap küldetik. 253

SCHMIDT M.

szejyártó, nyerges és bőröndös

Bpest, VIII., Kerepesi-ut 25.

Kocsizó- és lovagló-szerszámok.

Mindenemü utazóbőröndök.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Költözködéseket

helyben, butorszállításokat vidékre butorszállító kocsikkal pontosan és jutányosan eszközöl

ACKERMAN IGNÁC butorszállítási és beraktározási vállalata, Budapest, VII., Erzsébet-körút 21. sz. Telefon. 383

SEY DEZSŐ né cimbalom tanintézeté

Kerepesi-ut 34. sz., II. e. 25.

Beiratkozás az év lármely szalában. 251

Alapos oktatás cimbalomjátékban.

Értekezés: Kedd, csütörtök és szombat d. e. 10-12.

GOBESAGOK II. KIADÁS

Kacagtató székelyhistóriák

Postaköltséggel együtt 1K. 40F. ért

Küldi: PETERFY TAMÁS BUDAPEST, K. körút 24.

Kettős elektromágneses kereszt gyógyít és felüdit kezesség mellett.

E készületek gyógyít és segít fej-, ill- és fogfájásnál a migrén, neuralgia, vértelenség, sápkór, szédülés, a lúza-gyús, nagyothallás, a szilverés, sziv- R. B. 06957. sz. ben s míg egyfelől szinte gőrcsök, asztmatikus rohamok, gyomor gőrcsök s egyéb gőrcsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a csusz, köszvény, ischias bajjalban; influenza-ban s a vécéljáró hátfájásoknál; különösen ideggyógyászati máknál s a vécéljáró álmattanság bajjalban; a rendetlen vérkeringés bajjalban s még sok más oly bajban, a melynek a normális orvosi kezelése szerint

Akit legkésőbb 45 nap alatt nem gyógyít meg készületek, az visszakapja a pénzét. Ahol már minden haszontalan volt, kérem, tessék a készületeket megpróbálni.

Nagy készületek ára 6 korona. Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak. Kis készületek ára 4 korona. Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való. Központi eladási és szétküldési hely a bel- és külöld részére: **MÜLLER ALBERT** Budapest, V., Kálmán-ut. 15/H. Vadász-ut. sarok.

Brázay-féle sóshorszesz. Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Hirdetéseket felvesz a „Magyarság” kiadóhivatala

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A művelt katolikus olvasóközönség számára kiadja a Szent-István-Társulat.

Ára angolvászonkötésben kötetenkint 1 kor.

Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Megjelent!

a magyarországi latin és görög szertartásu világi és szerzetes róm. kath. papság

Évkönyve és Névtára az 1904-ik évre.

Hivatalos adatok alapján összeállította az Egyházi Közlöny szerkesztősége.

A 44 ivre terjedő és X. Pius pápa legutóbbi arcképével ellátott csinos kötet két részből áll:

I. rész: Az **Évkönyv**, azaz **Papi Naptár**, mely a szokásos naptari részekben, gondosan összeállított és rendkívül gyakorlatias rovatokon s táblázatokon kívül a hasznos tudnivalóknak és utbaigazításoknak oly tömegét tartalmazza, hogy e kézikönyv méltán nevezhető az **íróasztal kis lexikonának**. Tartalmát bajos volna felsorolni, mint ydonságot azonban feljegyezzük, hogy a többi között s a római egyházkormányzat pontos státusán kívül, fel vannak benne sorolva a világ összes egyházmegyéi fontosabb személyi és statisztikai adataival.

II. rész: A magyarországi papság teljes **Névtára**, mely az egyes püspöki irodák hivatalos adatai alapján készült s melynél pontosabb papi címár eddig meg nem jelent.

Mindenkit meg fog lepni az egész könyvnek lelkiismeretes összeállítása, ügyes berendezése és izléses kiállítás.

A könyvnek bolti ára 7 korona 50 fillér. Megrendelhető a Magyarság kiadóhivatalában is.

„THE GRESHAM”

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG LONDONBAN.

Magyarországi fiók: Budapest, V. kerület, Ferenc-József-tér 5-6. szám, a társaság saját palotájában.

A társaság vagyona 1902. dec. 31-én ... korona 198,863.596.58

évi bevétel biztosítások és kamatból 1902. évi december 31-én ... 31,489.033.74

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848.) ... 448,478.190.91

Az 1902. évben a társaság 4748 kötvényt állított ki ... 48,059.529.29

összeg értékben. — Prospektusokkal es díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet fiókja Budapesten, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

BUTOROK. Háló-, ebédlő- és szalon-butorok, ugy készpénzért, mint részletfizetésre, árfelemelés nélkül olesóbban, mint bárhol kapható Erzsébet-körút 48. szám, Royallal szemben **Buchinger I.** butoriparosnál.

A „HARISNYAKIRÁLY” budapesti üzlete kizárólag Teréz-körút 2. szám a. Elismert legjobb harisnyák. Feltétlen szabott és olesó árak. Feltétlen szabott és olesó árak

